

رابطه سبک‌های هویت و استفاده از تلفن همراه در دانشجویان

محسن گل محمدیان^{۱*}
مسعود برومند نسب^۲
آراس رسولی^۳
علیرضا رشیدی^۴

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک‌های هویت (اجتنابی، تعهد، اطلاعاتی و هنجاری) با استفاده از تلفن همراه در دانشجویان انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی دزفول در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ بود. ۳۹۲ نفر از جامعه فوق با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه سبک‌های هویت بزرونسکی (۱۹۸۹) و پرسشنامه استفاده از تلفن همراه (جنارو و همکاران، ۲۰۰۷) بود. به منظور تعیین رابطه ساده و چند گانه متغیرهای سبک‌های هویت با استفاده از تلفن همراه از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند گانه (روش گام به گام) استفاده شد. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که بین سبک‌های هویت تعهد، اطلاعاتی و هنجاری و استفاده از تلفن همراه رابطه منفی و معنی داری بدست آمد ($p \geq 0/001$). بین سبک هویت سردرگم و استفاده از تلفن همراه رابطه مثبت و معنی دار بدست آمد ($F=0/467$). همچنین تحلیل رگرسیون چند گانه به روش گام به گام نشان داد که سبک‌های هویت تعهد و اجتنابی معنی دار بودند و ۰/۰۳۰ درصد واریانس استفاده از تلفن همراه را تبیین می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: استفاده از تلفن همراه، سبک‌های هویت، دانشجویان.

۱. دکتری مشاوره، دانشگاه رازی، گروه مشاوره، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول) mgolmohammadian@gmail.com

۲. دکتری روان شناسی، واحد دزفول، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه روان شناسی، دزفول، ایران

۳. دکتری مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه، گروه روان شناسی، کرمانشاه، ایران.

۴. دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه رازی، گروه مشاوره، کرمانشاه، ایران

مقدمه

استفاده مفرط از تلفن همراه، عبارتست از وضعیتی که در آن از تلفن همراه استفاده فراوان شده و اشتغال ذهنی زیادی به آن وجود دارد (جنارو، فلورس، گومز، گونزالز، گیل و کابالو، ۲۰۰۷). امروزه از تلفن همراه در بین اقشار جامعه به وفور استفاده می‌شود، این در حالی است که به اثرات روانشناختی و اجتماعی استفاده طولانی مدت از این وسیله ارتباطی توجه کافی نشده است. کامیبیو و سوگیورا^۱ (۲۰۰۵) و بیل لیوکس، وندرلیندن، دآسرمونت، سشچیو زرماتن^۲ (۲۰۰۷) عنوان می‌کنند که ظرفیت‌های اعتیاد آوری تلفن همراه را نباید مورد غفلت قرار داد. وجود ابعاد بالینی و سوال اینکه چگونه سوء استفاده از اینترنت و تلفن همراه می‌تواند ناسازگاری روانشناختی را موجب شود هنوز موضوع بحث است. جهش روز افزونی نسبت به اعتیاد اینترنتی در ویرایش جدید راهنمای آماری اختلالات روانپزشکی بوجود آمده است (بلاک^۳، ۲۰۰۸). یانگ^۴ عنوان می‌کند که معتادان به اینترنت شناخت‌های بسیار مشکل‌زایی را نسبت به غیر معتادین دارند که در استفاده آسیب‌زای اینترنتی نیز سهم دارد.

از جمله مفاهیمی که در حوزه‌های مختلف (روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و...) مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته مفهوم هویت است. می‌توان گفت هویت، موضوعی میان رشته‌ای و نسبتی است که فرد بین عوالم ذهنی خود و واقعیت برقرار می‌کند (فیرچی ۱۳۸۳؛ نوچه فلاح، ۱۳۸۳). از دیدگاه روان‌شناختی، شکل‌گیری هویت، با طرح شدن سؤالات اساسی در مورد معنای زندگی، هدف از زندگی و... در دوران نوجوانی آغاز می‌شود. نوجوانان و جوانان امروزی با مشکلاتی از جمله نداشتن هدف یا معنایی برای زندگی، مشکل در عرصه‌ی تصمیم‌گیری، مشکل ناامیدی و اضطراب و... مواجه هستند که این مسئله به یک بحران جدی برای متولیان امور اجتماعی مبدل شده است.

از جمله نظریه پردازان برجسته در حوزه هویت مارسیا می‌باشد. مارسیا (۱۹۸۵) چهار سبک را برای هویت معرفی می‌کند و معتقد است که نوجوان در پیشرفت خود به سوی یک هویت منسجم این چهار سبک را پشت سر می‌گذارد (۱) هویت آشفته یا سر در گم؛ مشخصه اصلی این نوع هویت بی تفاوتی همراه با فقدان تعهد و جستجوگری است. این افراد عمدتاً بی تفاوت و بی‌علاقه هستند و نقش‌های اجتماعی را امتحان نموده، به سرعت ترک می‌نمایند و خود را به دست سرنوشت و شانس می‌سپارند و هر کاری که جماعت انجام دهند با آنها هم‌داستان می‌شوند، عزت نفس کمی دارند، تکانشی هستند و تفکری نامنظم دارند. (۲) هویت زود شکل گرفته: افراد دارای هویت زود هنگام در حالیکه جستجوگری اولیه را نداشته‌اند به دسته‌ای از اهداف، ارزش‌ها و عقاید تعهد دارند. نوجوانانی که هویت شان پیش از موعد تثبیت می‌شود

1. Jenaro, Flores, Gomez, Gonzalez, Gil & Caballo
2. Kamibepu & Sugiura
3. Billieux, VanderLinden, D'Acromont, Ceschi & Zermatten
4. Block
5. Young

تأیید دیگران برایشان اهمیتی اساسی دارد. عزت نفس آنان تا حدود زیادی بستگی به تأیید دیگران دارد. معمولاً برای مراجع قدرت اهمیت زیادی قایلند و بیشتر با نوجوانان دیگر هم‌نواپی می‌کنند و کمتر استقلال رای دارند. (۳) هویت به تعویق افتاده (هویت تأخیری): وفقه هویت به معنای جستجوگری فعال همراه با تعهد اندک است. در این حالت هویت، فرد نیاز دارد که خود را در تجارب مختلف بیازماید تا به شناخت عمیقی در مورد خود برسد. حالت وفقه هویت ممکن است همراه با پریشانی و استرس باشد و در نتیجه این افراد در مقایسه با سایر حالت‌ها بیشتر تمایل دارند که مدت کمتری در حالت تعلیق باقی بمانند (۴) هویت پیشرفته: هویت پیشرفته نشان دهنده‌ی تعهدی است که پس از دوره‌ای از جستجوگری به دست می‌آید. مارسیا معتقد بود که این حالت نقطه‌ی پایان فرایند شکل‌گیری هویت است و پایگاه فردی است که بحران هویتی را پشت سر گذارده و به هویت مشخص تعهد شده است (نقل از شهر آرای، ۱۳۸۴).

برزونسکی^۱ یکی دیگر از نظریه‌پردازان فرآیند شکل‌گیری هویت است که با تلفیق جنبه‌های گوناگون هویت از قبیل فرآیند، ابعاد و محتوا سه سبک برای آن در نظر گرفت. افراد با سبک هویت هنجاری^۲ از پردازش با سوالات هویتی و موقعیت‌های تصمیم‌گیری از طریق هم‌نواپی یا رهنمودها و تجربیات افراد مهم در زندگی مواجه می‌شوند (برزونسکی و کاک^۳، ۲۰۰۰). در سبک هویت هنجاری^۴، فرد ارزش‌های مراجع قدرت و والدین را می‌پذیرد. افراد دارای این سبک انعطاف‌ناپذیرند و هدف‌های کاری و آموزشی مشخصی دارند که از بیرون کنترل می‌شود. در سبک هویت سردرگم-اجتنابی^۵، فرد همواره به درخواست‌های موقعیتی واکنش نشان می‌دهد. این گروه با تعلق و درنگ زیاد در تصمیم‌گیری برای مسایل شخصی و هویتی مشخص می‌شوند. سبک هویت اجتنابی به طور مثبت معنادار با ارزش‌هایی مانند لذت‌گرایی و قدرت که با علایق فرد سروکار دارد، همبستگی دارد. در سبک اطلاعاتی^۶، فرد جستجوگر اطلاعات است، در مورد مفاهیم خود شکاک و نسبت به آگاهی‌های مربوط به خود گشاده است و قبل از تصمیم‌گیری به پردازش و ارزیابی اطلاعات می‌پردازد. همچنین تحقیقات متعددی مانند برزونسکی و همکاران (۲۰۱۱)، برزونسکی (۲۰۰۸) و برزونسکی و کاک (۲۰۰۵)، نشان داده‌اند که دانشجویان دارای هویت سبک اطلاعاتی، سطوح بالایی از استقلال تحصیلی را نشان می‌دهند، درک روشنی از اهداف آموزشی دارند، دارای مهارت بالای آموزشی بوده و گرایش به عملکرد تحصیلی سطح بالا دارند. به نظر برزونسکی تعهد یک عنصر اساسی در ساختار هویت است و به کمک تعهد است که چارچوبی برای ارزیابی و تنظیم رفتار فراهم می‌شود و به رفتار هدف و جهت داده می‌شود (امیدیان، ۱۳۸۸).

1. Berzonsky
2. Normative identity style
3. Kuk
4. Normative identity style
5. Confused-avoidant identity style
6. Informational identity style

شواهد نشان دهنده آن است که استفاده مفرط از تلفن همراه مرتبط با الگوهای رفتاری دیگر از جمله بیدار ماندن در شب و اشتغال به تبادل پیام کوتاه و همچنین وابستگی عاطفی است که در ذهن کاربران ایجاد می شود. به طوری که این افراد معتقدند که بدون استفاده از تلفن همراه قادر به زندگی کردن نیستند. این یافته ها حمایت کننده تاثیر منفی استفاده مفرط از تلفن همراه و تاثیر منفی آن بر سلامت جسمی و روانشناختی کاربران است (کامپیو و سوگیرا، ۲۰۰۵). در خصوص آنتن های گیرنده و فرستنده و قرار گیری آنها تحقیقات به این نتیجه رسیده اند که علایمی مانند سردرد، اضطراب، افسردگی و خستگی را در ساکنان اطراف آنتن ها گزارش شده است (ناوارو، سگیورا، گومز، پورتولس، مایستو^۱، ۲۰۰۳؛ سانتینی، سانتینی، دانزی، لی روز و سیگنی^۲، ۲۰۰۲؛ روزلی^۳ و همکاران، ۲۰۰۳).

استفاده از این وسیله مشکلاتی را در حوزه از هم گسیختگی اجتماعی به وجود آورده است. به طوریکه در برخی اماکن به صدا در آمدن تلفن همراه سبب ناراحتی افراد می شود (اشنایدر^۴، استروف و السورس^۵، ۱۹۷۹). در همین راستا آستین^۶ (۲۰۰۱) پژوهشی را تحت عنوان تاثیر استفاده از تلفن همراه بر ادراک و گمان افراد انجام داد. نتایج تحقیق او نشان داد که تکنولوژی می تواند سبب از هم گسیختگی ادراکی شود. بررسی های مقدماتی حاکی از آن است که تلفن همراه در زمینه های فرهنگی و تحول هویت دینی افراد به ویژه نوجوانان اثرات قابل توجهی دارد. تلفن همراه با جدا کردن جوانان از خانواده هایشان و کم رنگ کردن روابط و تاثیر پذیری از خانواده در شکل گیری هویتی جدید بر جوانان موثر واقع شده است (لورنته^۷، ۲۰۰۲). تلفن همراه حاوی برخی تهدیدهای روانی و اجتماعی است. اعتیاد به تلفن و نمایش تصاویر مستهجن جنسی^۸ سبب ایجاد پدیده آبی خرده فرهنگ هایی در سطح جامعه است (منطقی، ۱۳۸۶). کاهش امنیت اجتماعی و سطحی شدن روابط اجتماعی نسبت به روابط چهره به چهره نیز از تبعات تلفن همراه است. لارو و جارولا^۹ (۲۰۰۸). مورد پر خاشگری و توهین واقع شدن توسط تلفن (نیکول و فلمینگ^{۱۰}، ۲۰۱۰)؛ تهدید به مرگ (آودری^{۱۱}، ۲۰۰۴) و افسردگی ناشی از زورگیری توسط تلفن (راسکاس^{۱۲}، ۲۰۱۰) از دیگر تاثیرات تلفن همراه است. کیمبرلی و

1. Navarro, Segura , Gomez, Portoles, Maestu

2. Santini, Danze , Le Ruz & Seigne

3. Roosli

4. Schneider

5. Hastorf, & Ellsworth

6. Austin

7. Lorente

8. Porno

9. Laru&Jarvela

10. Nicol& Fleming

11. Audrey

12. Raskauskas

رادجرس^۱ (۱۹۹۸) دریافتند بین اعتیاد به اینترنت و رسانه‌ها با روان‌رنجور خویی و برونگرایی رابطه معنی داری وجود دارد. آنان همچنین دریافتند که برونگرایی به صورت منفی و روان‌رنجور خویی به طور مثبت و معنی داری با استفاده از سایت‌های اجتماعی آنلاین رابطه دارد به طوری که افراد معتاد به اینترنت و رسانه‌ها دارای ویژگی‌های ویژگی‌های خود اتکایی^۲، واکنش‌پذیری^۳، حساسیت هیجانی^۴، خود افشایی کم^۵ و ناهمنوایی^۶ هستند. ینگ^۷ (۲۰۱۱) در بررسی خصوصیات شخصیتی پیش بین اعتیاد به اینترنت دریافت که حمایت اجتماعی کم، ماجراجویی - هیجان خواهی و هدفمندی زندگی پایین پیش بین‌های اعتیاد به اینترنت هستند. کاراهوکا^۸ (۲۰۰۶) عنوان نمود که بین فراوانی ارسال پیامک و ویژگی شخصیتی برونگرایی رابطه وجود دارد. ازوی^۹ (۲۰۰۹) در پژوهشی روی دانشجویان دختر پرستاری دریافت که بین وابستگی به تلفن همراه و سبک زندگی بی کیفیت، برونگرایی و روان‌رنجور خویی رابطه وجود دارد. و وابستگی به تلفن همراه با روان‌رنجور خویی رابطه ای مثبت و با برونگرایی رابطه ای منفی دارد.

دیگر پژوهش‌ها حاکی از آن است که روان‌رنجور خویی و برونگرایی به طور معنی داری با سوء مصرف الکل (رویز، پینکاس و دیکنسون^{۱۰}، ۲۰۰۳)؛ سوء مصرف مواد (مک کورمیک، دودما، کیواک و زاگار^{۱۱}، ۱۹۹۸) و اعتیاد به اینترنت (ولفردت و دول^{۱۲}، ۲۰۰۱) رابطه وجود دارد. ایگاراشی^{۱۳} (۲۰۰۸) گزارش نمود که برونگرایی و روان‌رنجور خویی ویژگی‌های مهم شخصیتی هستند که با استفاده بیش از حد از تلفن همراه همبستگی دارند. تودا^{۱۴} و همکاران (۲۰۰۶) نیز عنوان نمودند بین استفاده از تلفن همراه و سبک زندگی ناسالم رابطه وجود دارد. هاردی^{۱۵} (۲۰۰۷) در بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی همبسته با اعتیاد به اینترنت دریافت که افراد معتاد به اینترنت دارای ویژگی روان‌رنجور خویی، آشفتگی اجتماعی و تنهایی هیجانی هستند. همچنین آنها کمتر برونگرا بوده و هدف آنها کسب حمایت اجتماعی از طریق شبکه‌های اجتماعی اینترنتی هستند. در کل بین اعتیاد به اینترنت با احساس تنهایی

1. kimberly & Rodgers
2. Self-assurance
3. Passivity
4. Emotional sensetivity
5. Low self disclosure
6. Nonconformity
7. Ying
8. Karahoca
9. Ezoe
10. RoizPicus & Dickinson
11. McCormick, Dowd, Quirk & Zegarra
12. Wolfradt & Doll
13. Igarashi
14. Toda
15. Hardie

و اضطراب (مودی، ۲۰۰۱؛ شپرد و ادلمان، ۲۰۰۵؛ یوگیو^۳ و همکاران، ۲۰۰۶) و حمایت اجتماعی نابسند (کامینگز، اسپرول و کیسلر^۴، ۲۰۰۲؛ کراوت، کیسلر، بونوا، کامینگز و هلگسون^۵، ۲۰۰۲) رابطه وجود دارد. محققان نشان داده اند افرادی که بیش از ۱۰ ساعت در هفته از اینترنت استفاده می کنند احتمال دارد چاقی، تهاجمی بودن و اضطراب را تجربه کنند (بلیک و هارولدسون^۶، ۲۰۰۰). در حال حاضر استفاده از اینترنت و محیط های مجازی جوانی منفی از جمله اعتیاد و علائم فیزیکی نظیر درد مفاصل، انزوای اجتماعی، کاهش عزت نفس و اختلالات هویتی و پرخاشگری دارد (گریز و مدینا^۷، ۲۰۰۰).

از نظر اریکسون، هویت یک سازه ی روانی - اجتماعی و شامل طرز فکر، عقاید فرد و نحوه ی ارتباط او با دیگران است (شوارتز^۸، ۲۰۰۱). در تحقیقات مختلف در حوزه هویت مشخص شده که بین جهت گیری هویتی سردرگم یا اجتنابی با مقابله اجتماعی، خود ناتوان سازی^۹، هدایت از سوی دیگران و راهبردهای تصمیم گیری غیر انطباقی رابطه مثبت و با خود آگاهی^{۱۰}، هشیاری^{۱۱} و مقاومت شناختی^{۱۲} رابطه منفی وجود دارد (برزونسکی، ۱۹۸۹). در پژوهشی که برزونسکی، نارمی، کینی و تامی^{۱۳} در سال ۱۹۹۹ انجام دادند دریافتند که دانشجویان آمریکایی دارای سبک هویت سردرگم یا اجتنابی، بیشتر اجتناب می کنند و حمایت در موقعیت های اجتماعی را نسبت به افراد دارای سبک اطلاعاتی یا هنجاری کمتر جستجو می کنند. تحقیق آن ها نشان داد که روابط اجتماعی رشد یافته، بیشتر با نمرات بالا در سبک اطلاعاتی و نمرات پایین در سبک سردرگم یا اجتنابی رابطه دارد. دانشجویان دارای نمرات بالا در سبک اطلاعاتی و سبک هنجاری، هر دو به اهداف تحصیلی و شغلی خوب تعریف شده رسیده اند. آن ها احساس جهت داری را نشان داده اند و طرح های دقیقی را برای تحقق اهداف آینده گزارش کرده اند. هر چند فردی که جهت گیری اطلاعاتی با کسی که جهت گیری هنجاری دارد متفاوت است اما فردی که سبک اطلاعاتی دارد توانایی تحمل دیگران و خود تنظیمی عاطفی و تحصیلی را دارد. پژوهش علوی و همکاران (۱۳۸۷) نشان داده است که استفاده زیاد از اینترنت و محیط های مجازی توسط دانشجویان می تواند با کاهش سلامت روان و نقایص برخی

1. Moody
2. Sheperd & Edelman
3. Yaoguo, Lin-Yan & Feng-Lin
4. Cummings, Sproull & Kiesler
5. Kraut, Kiesler, Boneva, Cummings & Helgeson
6. Belick & Haroldson
7. Gorriz & Medina
8. Schwatz
9. Self handicapping
10. Self awarness
11. Alertness
12. Cognitive resistance
13. Nurmi, Kinney & Tammi

جنبه‌های هویت مرتبط باشد. در یک مطالعه در دانشگاه مریلن، بوید، هانت، کاندل و لوکاس (۱۹۹۷) سبک هویت بیش از ۲۸۰۰ دانشجوی تازه وارد را ارزیابی کردند. هماهنگی با یافته‌های برزونسکی، دانشجویان دارای سبک هویت سردرگم یا اجتنابی نشان دادند که فاقد اهداف تحصیلی روشن و پایدار هستند و انتظار داشتند که مشکلات تحصیلی را تجربه کنند و در اداره و برنامه ریزی برای زمان خود مشکل داشتند.

به طور کلی تحقیقات نشان داده‌اند که افراد دارای سبک سردرگم یا اجتنابی، مشکلات اجتماعی را تجربه می‌کنند و در برقراری و حفظ نظام حمایت اجتماعی مشکل دارند. این افراد در خطر بالایی برای انواع مشکلات و مسایل رفتاری از قبیل عزت نفس پایین، سطوح بالای افسردگی و روان رنجوری و مشکلات کاری قرار دارند (ویت و جونز، ۱۹۹۶).

سلامت روانی جوانان، یکی از مقوله‌های مهم در مباحث روانشناسی و جامعه‌شناسی محسوب می‌شود. امروزه اکثر دانشجویان از وسیله تلفن همراه و ارتباط با یکدیگر است. پلانت (۲۰۰۰) خاطر نشان می‌سازد که تلفن همراه موضوع مطالعه از منظر زیست‌شناسی، روانشناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، مطالعات فرهنگی و فلسفه می‌باشد. در این میان نقش هویت در گرایش دانشجویان به استفاده‌های مختلف از تکنولوژی‌های نوین و همچنین رابطه استفاده از این تکنولوژی‌ها با جوانب مختلف زندگی آنان قابل بررسی است. رحیمی نژاد (۱۳۷۹) در پژوهشی که روی دانشجویان سال اول تا چهارم انجام شد، نشان داد که ۵۴ تا ۷۱ درصد آنان دچار بحران زدگی هویت بودند. ولی با وجود چند وجهی بودن تلفن همراه و عرصه‌های گسترده حضور آن در جامعه کارکردها و تبعات و پیامدهای انسانی، فرهنگی، سیاسی و روانی آن مورد بررسی گسترده علمی واقع نشده است. تحقیق حاضر با عنایت به این خلأ به بررسی رابطه سبک‌های هویت و استفاده از تلفن همراه در بین قشر دانشجویان که استفاده فراوانی از این وسیله پر کاربرد دارند می‌پردازد. لذا با توجه به هدف فوق سوال زیر صورت بندی می‌شود
آیا بین سبک‌های هویت استفاده از تلفن همراه در دانشجویان همبستگی ساده و چند گانه وجود دارد؟

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه؛ این پژوهش از نوع توصیفی، همبستگی است. جامعه آماری متشکل از کلیه دانشجویان مقطع دانشگاه آزاد اسلامی دزفول بود که در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ مشغول به تحصیل بودند. بر اساس آموزش دانشگاه تعداد کل دانشجویان حدود ۱۹ هزار نفر می‌باشد. انتخاب آزمودنیها به روش نمونه گیری طبقه ای انجام گرفت. حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۳۸۴ نفر بود که به خاطر تعمیم پذیری تا ۴۰۰ نفر افزایش یافت. از این تعداد ۳۹۲ نفر معتبر بود. ۶۱/۹ را دانشجویان دختر و بقیه را دانشجویان پسر تشکیل می‌دادند. همچنین ۵۵/۹ در صد نمونه را دانشجویان رشته‌های فنی و مهندسی و بقیه را

1. Boyd, Hunt, Kandell & Lucas

2. White & Jones

دانشجویان انسانی تشکیل می‌دهد. ۷۱٪ نمونه را دانشجویان مجرد و ۲۹٪ را دانشجویان متأهل تشکیل می‌دادند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی، همبستگی پیرسون، و رگرسیون چند گانه گام به گام به کمک بسته آماری علوم اجتماعی SPSS^۱ استفاده شد.

ابزار سنجش

الف) پرسشنامه سبک هویت برزونسکی: پرسشنامه سبک هویت ابتدا توسط برزونسکی (۱۹۸۹) ساخته شد و دارای ۴۰ سؤال است و هر سبک هویت (سبک اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم یا اجتنابی) و میزان تعهد فرد را در هنگام اجرای پرسشنامه مورد سنجش قرار می‌دهد. پرسشنامه از چهار گزینه شامل کاملاً موافقم، تا حدودی موافقم، تا حدودی مخالفم، کاملاً مخالفم تشکیل شده نمره گذاری سؤالات ۹ و ۱۱ و ۱۴ و ۲۰ به صورت معکوس می‌باشد؛ به این صورت که کاملاً موافقم (۱)، تا حدودی موافق (۲)، تا حدودی مخالف (۳)، کاملاً مخالف (۴) می‌گیرد. وایت و همکارانش در سال ۱۹۹۸ به تجدید نظر در این آزمون پرداخته‌اند. در پرورش حاضر از فرم تجدید نظر شده (ISI-۶۶) استفاده شده است. برزونسکی (۲۰۰۰)، ضریب آلفای کرونباخ سبک اطلاعاتی را ۷۱٪ و سبک هنجاری را ۶۵٪، سبک سردرگم یا اجتنابی را ۷۵٪ و مقیاس تعهد را ۷۸٪ گزارش کرده است و ضریب پایانی را به روش آزمون مجدد و به فاصله زمان دو ماه بین ۷۱٪ تا ۷۵٪ گزارش کرده است. آقاجانی (۱۳۸۰) طی هنجاریابی پرسشنامه مذکور، ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۷۴٪، سبک اطلاعاتی ۶۷٪، سبک بخاری ۵۳٪، سبک سردرگم ۵۴٪ و مقیاس تعهد ۵۷٪ را به دست آورده است. در پژوهش حاضر پایایی آلفای کرونباخ ۸۷٪ و روایی محتوای آزمون نیز توسط ۶ نفر از صاحب نظران روانشناسی با میانگین ۸/۵۹ از ۱۰ و ضریب روایی ۹۳٪ مورد تایید قرار گرفت.

مقیاس استفاده از تلفن همراه؛ این پرسشنامه بر اساس ده شاخص روانشناختی از راهنمای تشخیص و طبقه بندی اختلالات روانی است. این مقیاس ۲۳ آیتم دارد و بر اساس قالب پاسخ طیف لیکرت شش گزینه ای (۱- هرگز ۲- تقریباً هرگز ۳- برخی اوقات ۴- اغلب ۵- تقریباً همیشه ۶- همیشه-) است. نمرات بالا منعکس کننده استفاده مفرط است (جنارو و همکاران، ۲۰۰۷). گل محمدیان و یاسمی نژاد (۱۳۹۰) در بررسی هنجاریابی این مقیاس بر روی ۷۸۲ دانشجوی پایایی آزمون به روش آلفای کرونباخ را ۹۰۳٪ گزارش دادند. پایایی مقیاس از طریق باز آزمایی مقیاس ۷۱۴٪ = I^۲ محاسبه شد که در سطح ۰/۰۱ معنی دار بود. همچنین بررسی پایایی تنصیف حاکی از آن بود که بین دو نیمه آزمون تفاوت معنی داری وجود ندارد. روایی محتوای آزمون نیز توسط ۱۰ نفر از صاحب نظران روانشناسی و علوم تربیتی با میانگین نمره ۸/۳۳ از ۱۰ با ضریب روایی ۰/۹۱ مورد تایید قرار گرفت. در کل یافته‌ها نشان داد که مقیاس COS ابزاری معتبر برای انجام تحقیقات میدانی است و دارای روایی و پایایی رضایت بخش

1. Statistical package for social sciences

2. Identity style Inventory sixth Grade

است. یک نمونه از سوالات پرسش نامه بدین شرح است. "اگر از تلفن همراه استفاده نکنید احساس بی‌تابی یا نگرانی می‌کنید؟".

یافته‌ها

جدول ۱- آماره‌های توصیفی متغیرهای ابعاد سبک‌های هویت و استفاده از تلفن همراه

حد اکثر	حداقل	میانگین	انحراف معیار	تعداد	آماره متغیر
۶۲	۲۵	۳۳/۰۷	۵/۰۲	۲۲۷	دختر
۴۱	۲۲	۳۳/۰۰	۴/۴۷	۱۶۵	پسر
۶۲	۲۲	۳۳/۰۳	۴/۷۸	۳۹۲	کل
۳۳	۱۹	۲۷/۵۶	۳/۴۴	۲۲۷	دختر
۳۴	۲۰	۲۷/۱۳	۳/۷۶	۱۶۵	پسر
۳۴	۱۹	۲۷/۳۸	۳/۵۳	۳۹۲	کل
۵۳	۱۲	۲۲/۲۸	۵/۷۷	۲۲۷	دختر
۴۷	۱۵	۲۱/۶۱	۴/۴۸	۱۶۵	پسر
۵۳	۱۲	۲۲/۰۷	۵/۳۲	۳۹۲	کل
۳۸	۱۹	۲۸/۴۶	۴/۴۳	۲۲۷	دختر
۳۸	۱۹	۲۸/۴۸	۴/۲۸	۱۶۵	پسر
۳۸	۱۹	۲۸/۴۸	۴/۳۴	۳۹۲	کل
۹۸	۲۱	۵۶/۳۵	۲/۰۹۷	۲۲۷	دختر
۹۸	۲۱	۵۱/۹۱	۲/۰۷۱	۱۶۵	پسر
۹۸	۲۱	۵۵/۰۳	۲/۲۵	۳۹۲	کل

جدول ۱ اطلاعات توصیفی تعداد، میانگین، انحراف معیار و حداقل و حداکثر متغیرهای سبک‌های هویت استفاده از تلفن همراه را به تفکیک در دانشجویان دختر، پسر و کل نشان می‌دهد.

تحلیل داده‌ها (تحلیل رگرسیون متغیرهای سبک‌های هویت):

برای آزمودن فرضیه‌های تحقیق، با توجه به تعداد و نوع متغیرهای پیش بین یعنی سبک‌های هویت (کمی) از روش تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. شرح تفصیلی محاسبات آماری در زیر ارائه شده است.

• فرضیه اول: بین سبک‌های هویت (هنجاری، اطلاعاتی، تعهد و سردرگم) و میزان استفاده از تلفن همراه رابطه ساده وجود دارد.

جدول ۲- ضریب همبستگی ساده بین ابعاد سبک‌های هویت و استفاده از تلفن همراه به تفکیک دانشجویان دختر، پسر و کل

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	شاخص‌های آماری گروه	ضریب همبستگی (r)	(P)	تعداد نمونه (N)
اطلاعاتی		کل دانشجویان	-۰/۲۰۹*	۰/۰۴۶	۳۹۲
		دانشجویان دختر	-۰/۲۴۴**	۰/۰۶۸	۲۲۷
		دانشجویان پسر	-۰/۱۲۱	۰/۰۵۰۴	۱۶۵
هنجاری		کل دانشجویان	-۰/۲۷۱**	۰/۰۰۶	۳۹۲
		دانشجویان دختر	-۰/۳۴۰**	۰/۰۰۸	۲۲۷
		دانشجویان پسر	-۰/۱۶۸	۰/۳۳۶	۱۶۵
اجتنابی		کل دانشجویان	۰/۴۶۷**	۰/۰۰۱	۳۹۲
		دانشجویان دختر	۰/۵۰۷**	۰/۰۰۱	۲۲۷
		دانشجویان پسر	۰/۳۵۳*	۰/۰۰۴	۱۶۵
تعهد		کل دانشجویان	-۰/۴۸۱**	۰/۰۰۱	۳۹۲
		دانشجویان دختر	-۰/۵۳۷**	۰/۰۰۱	۲۲۷
		دانشجویان پسر	-۰/۳۶۰*	۰/۰۴۳	۱۶۵

استفاده از تلفن همراه

** معنادار در سطح ۰/۰۱

همانطور که از جدول فوق پیداست بین متغیرهای ابعاد سبک‌های هویت هنجاری، اطلاعاتی و تعهد با استفاده از تلفن همراه رابطه منفی و معنی داری در کل دانشجویان وجود دارد. این رابطه برای خرده مقیاس تعهد در کل دانشجویان بالاتر بود. همچنین بین سبک هویت اجتنابی یا سردرگم با استفاده از تلفن همراه رابطه مثبت و معنی داری یافت شد.

جدول ۳- خلاصه تحلیل رگرسیون چندگانه گام به گام برای پیش بینی استفاده از تلفن همراه بر اساس متغیرهای سبک‌های هویت

متغیر ملاک	شاخص‌های آماری متغیرهای پیش‌بین	همبستگی چندگانه MR	ضریب تعیین RS	نسبت F احتمال p	ضرایب رگرسیون (β) مقدار ثابت	
					۱	۲
تعهد		/۴۸۱	/۰۲۳۱	F=۲۸.۲۹ P=۰/۰۰۱	β=-/۴۸۱	۹۴/۳۶
					t=-۵/۳۱ p=۰/۰۰۱	
اجتنابی سردرگم		/۵۵۲	/۰۳۰۵	F=۱۸.۸۷ P=۰/۰۰۱	β= /۳۲۴	۴/۱۶
					t=۳/۲۱۳ p=۰/۰۰۲	β=-/۳۲۴ t=-۳/۲۱ p=۰/۰۰۲

جدول فوق نتایج ضریب همبستگی چند گانه سبک‌های هویت با استفاده از تلفن همراه به روش رگرسیون چند گانه گام به گام را نشان می دهد. طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با

روش گام به گام پس از حذف متغیرهای سبک‌های اطلاعاتی و هنجاری که در تحلیل رگرسیون معنی دار نبودند، ضریب همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی در کل دانشجویان برابر با ۵۵٪/۰.۳۰ می‌باشد که در سطح $p/0.01$ معنی دار می‌باشد. با توجه به مقدار ضریب تعیین، مشخص شده که ۳۰ درصد واریانس استفاده از تلفن همراه توسط متغیر پیش بین سبک‌های هویت (تعهد و سردرگم) قابل تبیین می‌باشد. بنابراین فرضیه کلی مبنی بر وجود رابطه چندگانه بین ابعاد سبک‌های هویت و استفاده از تلفن همراه تایید می‌شود.

بحث

هدف کلی پژوهش حاضر تعیین رابطه سبک‌های هویت با استفاده از تلفن همراه بود. بررسی فرضیه‌ها نشان داد که بین سبک هویت سردرگم یا اجتنابی با استفاده از تلفن همراه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. این یافته با یافته‌های ینگ (۲۰۱۱)، ازوی (۲۰۰۹)، تودا و همکاران (۲۰۰۶) و (گریز و مدینا، ۲۰۰۰) همسو می‌باشد. تبیین احتمالی این یافته این است که افراد دارای سبک سردرگم یا اجتنابی از رویارویی با مسائل و تصمیم‌های شخصی بیزارند و چنانچه زیاد معطل بمانند واکنش‌های رفتاری نشان داده و با خواسته‌ها و مشوق‌های موقعیتی کنترل می‌شوند. به طور کلی تحقیقات نشان داده‌اند که افراد دارای سبک سردرگم یا اجتنابی، در خطر بالایی برای انواع مشکلات و مسایل رفتاری از قبیل عزت نفس پایین، سطوح بالای افسردگی و روان رنجوری و مشکلات کاری قرار دارند (روایت و جونز، ۱۹۹۶). از سویی با نگاهی به پیشینه می‌توان دریافت که متغیرها یا افسردگی، روان رنجور خوبی و عزت نفس نیز با استفاده مفرط از تلفن همراه (ناوارو، سگیورا، گومز، پورتولس، مایستو و همکاران، ۲۰۰۳؛ سانتینی، سانتینی، دانزی، لی روز و سیگنی، ۲۰۰۲؛ روزلی و همکاران، ۲۰۰۳؛ ازوی، ۲۰۰۹؛ تودا و همکاران، ۲۰۰۶؛ مودی، ۲۰۰۱؛ شیرد و ادلمان، ۲۰۰۵؛ یوگیو و همکاران، ۲۰۰۶؛ گریز و مدینا، ۲۰۰۰) رابطه معنی داری دارند. لذا چنین استنتاج می‌شود که این ویژگی‌هایی که در تبیین سبک هویت سردرگم سهمیم هستند با متغیرهای پیش بینی کننده استفاده مفرط از تلفن همراه نیز مشترک هستند.

یافته دیگر حاکی از آن بود که بین هویت اطلاعاتی، تعهد و هنجاری با میزان استفاده از تلفن همراه رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. در تبیین احتمالی نتایج می‌توان چنین عنوان نمود که از آنجا کاربران افراطی تلفن همراه و اینترنت از تنهایی هیجانی رنج می‌برند لذا در پاسخ به سوالات مربوط به هویت همچنان در وضعیت سردرگم بسر می‌برند. در حقیقت این افراد از پردازش با سوالات هویتی و موقعیت‌های تصمیم‌گیری از طریق همنوایی یا رهنمودها و تجربیات افراد مهم در زندگی مواجه می‌شوند که منبع این رهنمودها می‌تواند اینترنت و تکنولوژی‌های نوین باشد. همچنین این افراد در مقابل ناهماهنگی دارای تحمل پایینی بوده و شناخت آنها محدود است.

اشتغال زیاد به تلفن همراه به ویژه ارسال و دریافت پیامک در بین جوانان نگرانی‌ها و دلشورهای

زیادی را ایجاد می‌کند. به طوری که برخی از کاربران در خصوص پاسخ‌ها و کیفیت آنها مشغله فکری زیادی دارند و ماحصل این فعالیت‌ها اختلال در نظم خواب و پرداختن به تکالیف روزمره را موجب می‌شود. استفاده بیش از اندازه و غیر ضروری از تلفن همراه برای کاربر استرس و پریشانی ذهنی پدید می‌آورد. این اختلالات به حدی است که نوعی بیماری روانی و عصبی براساس آن تعریف شده است و فرد مبتلا در طول روز چندین بار احساس می‌کند گوشی تلفن همراهش زنگ می‌خورد. پژوهش‌ها نشان می‌دهد حداقل دو سوم کاربران به این نوع تیک عصبی دچارند و بیش از ۷۰ درصد کاربران مبتلا آن را تجربه‌ای تلخ و حالتی ناخوشایند توصیف می‌کنند. ارسال بیش از اندازه پیام کوتاه نیز نوعی وسواس و اختلال ذهنی به دنبال دارد (حسینی، ۱۳۸۴). بدیهی است که هویت نقش مهمی در ساختار زندگی و گرایش‌های افراد ایفا می‌کند. افرادی که به احساس هویتی قوی دست یافته اند استقلال رأی بیشتری داشته و از خلاقیت و تفکر پیچیده تری برخوردارند. این گروه توانایی بیشتری برای برقراری ارتباط دارند، هویت جنسی با ثبات تری دارند. به خود با دید مثبت نگاه می‌کنند و استدلال اخلاقی رشد یافته تری دارند. با توجه به اینکه روابط خوب و مطلوبی با والدین خود دارند و به روابط مجازی اینترنتی و فاقد چهره به چهره سالم نمی‌پردازند، لذا از خانواده‌های خود نیز استقلال سالم دارند. دختران و پسرانی که احساس هویت در آنان قوی باشد در مقایسه با سایر همسالان خود در انتخاب رشته تحصیلی، شغلی و مسائل عقیدتی کمتر دچار مشکل می‌شوند.

اشتغال زیاد به تبادل پیام و بازیهای مبتنی بر تلفن همراه مرتبط با الگوهای رفتاری دیگر از جمله بیدار ماندن در شب و اشتغال به تبادل پیام کوتاه و همچنین وابستگی عاطفی است که در ذهن کاربران ایجاد می‌شود. چنین به نظر می‌رسد همین ویژگی‌هایی که احتمال می‌رود در گرایش به روان رنجور خویی سهیم باشند در افراد دچار مشکلات هویتی نیز وجود داشته باشد. افرادی که سردرگمی هویت دارند عزت نفس کمی دارند و استدلال اخلاقی شان رشد نیافته است. تکانشی هستند و تفکری نامنظم دارند و به دشواری مسئولیت زندگی خود را به عهده می‌گیرند. بیشتر به خودشان می‌پردازند و روابط فردیشان غالباً سطحی است. تو (۲۰۰۶) و ازوی (۲۰۰۹) اظهار می‌دارد کاربران افراطی تلفن همراه سبک زندگی ناسالمی دارند. معتادان به استفاده از تلفن همراه از دوستان و خانواده فاصله می‌گیرند، انزواطلب می‌شوند، اولویت‌های سنی و اجتماعی نظیر تحصیل و اشتغال را رها می‌کنند که این به نوبه خود می‌تواند بر فرایند هویت یابی آنها تأثیر بگذارد، هنگامی که تلفن همراه در دسترس شان نیست به آن فکر می‌کنند. خاموش بودن تلفن همراه در افراد معتاد تحمل ناپذیر است و موجب می‌شود حتی هنگام خواب یا در مواقع خاصی که گوشی تلفن همراه را خاموش می‌کنند یا در حالت سکوت قرار می‌دهند به استرس دچار شوند. فرد معتاد نمی‌تواند از گوشی تلفن همراه خود دور بماند و از هر ترفندی برای استفاده دائمی از آن بهره می‌جوید این نوع اعتیاد از علاقه و وابستگی فراتر می‌رود و به نوعی جنون در دسترس بودن تبدیل می‌شود.

در کل امروزه به سبب کاربردهای متنوع تلفن همراه اکثر قشر جوان به این وسیله گرایش

دارند. ارزان شدن تهیه سیم کارت هم سبب شده است که بسیاری از افراد بیش از یک سیم کارت داشته باشند. در کنار بازار گوشی‌هایی که هر روزه با قابلیت‌های گوناگون به بازار می‌آیند نباید از تاثیرات منفی آنها غافل شد. برخی از این تاثیرات در حوزه فردی و برخی در حوزه اجتماعی است به طوری که در برخی اوقات در حوزه اجتماعی حریم شخصی افراد نقض می‌شود. در تایید این مدعا آموزش و پرورش و برخی ادارات اقدام به ممنوع نمودن استفاده از تلفن همراه در مکان‌های خاص خود شده‌اند. نتایج حاصل از پژوهش زیر می‌تواند در مراکز مشاوره دانشجویی مورد استفاده قرار گیرد. لازم است که مشاوران و روانشناسان به آزمایش رویکردهای مشاوره‌ای و روش‌های خود تنظیمی و مدیریت زمان در کاهش استفاده مفرط از تلفن همراه بپردازند. این تحقیق صرفاً در مورد دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی دزفول انجام شد. پیشنهاد می‌شود تا در خصوص دانش آموزان نیز به کار برده شود. در پژوهش حاضر پیشرفت تحصیلی این دانشجویان و رابطه آن با استفاده از تلفن همراه مورد بررسی قرار نگرفت. بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و استفاده از تلفن همراه می‌تواند سهم این متغیرها در تبیین واریانس آن را مشخص کند. بررسی رابطه دیگر ویژگی‌های جمعیتی یا حرفه‌ای نظیر سطح تحصیلات و شغل با سطوح استفاده از تلفن همراه می‌تواند به روشن شدن موضوع تاثیرات روانشناختی استفاده مفرط از تلفن همراه کمک کند. بررسی نوع استفاده از تلفن همراه (سرگرمی، اینترنت، مکالمه، پیامک و...) و رابطه آن با سلامت عمومی می‌تواند تاثیرات این وسیله پر کاربرد را بهتر روشن سازد. این یافته‌ها صرفاً به جامعه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی دزفول قابل تعمیم است.

منابع

- آقاجانی حسین آبادی، محمد حسن، (۱۳۸۱). هنجاریابی مقدماتی پرسشنامه‌ی سبک هویت برای دانشجویان دانشگاه تهران، رساله‌ی دکتری. دانشگاه تربیت معلم.
- امیدیان، مرتضی (۱۳۸۸). هویت از دیدگاه روان‌شناسی. چ ۱، یزد: دانشگاه یزد.
- حسینی، ح. (۱۳۸۴). تحلیل جامعه‌شناختی رابطه اینترنت و اعتیاد به مواد مخدر. فصلنامه انجمن مطالعات فرهنگی و ارتباطات، دوره اول، شماره پیاپی ۳ و ۲، ۱۷-۱.
- شهر آرای، مهرناز (۱۳۸۴). روانشناسی رشد نوجوان: دیدگاه تحولی، تهران: علم.
- علوی، سیدسلیمان؛ هاشمیان، کیانوش و جنتی فرد، فرشته (۱۳۸۷). مقایسه هویت و سلامت روان در دانشجویان استفاده کننده از اینترنت و محیط‌های مجازی دانشگاه تهران. تحقیقات علوم رفتاری، ۶(۱)، ۳۵-۲۷.
- فیرحی، داوود، (۱۳۸۳). مبانی نظری هویت و بحران هویت. نقشینه پیمان.
- گل محمدیان، م.، یاسمی نژاد، پ. (۱۳۹۰). هنجاریابی، روایی و پایایی مقیاس استفاده از تلفن همراه در دانشجویان دانشگاه‌های آزاد منطقه ۶. طرح پژوهش مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول.

منطقی، م. (۱۳۸۶). راهنمای و لیادراستفاده فرزندان از فن آوریهای ارتباطی جدید: تلفن همراه، تهران: نشر عابد.

نوجه فلاح، رستم، (۱۳۸۳). مبانی نظری هویت و بحران هویت. مرکز مطالعات جوانان و مناسبات نسلی، نقشینه پیمانراهنما، عبدالملک (۱۳۷۸). درآمدی بر مبانی نظری هویتماهانامه مهندسی فرهنگی-سال سوم-شماره ۲۱ و ۲۲.

Audrey, N. S. (2004). *Mobile phone and youth: A look at the U. S student market. The International Tele communication Union (ITU)*. Retrieved from <http://www.itu.int/futuremobile>.

Austin, C. (2001). Impact of Cell Phone Disruption on Perceptions and Impressions. *Journal of Experimental Social Psychology, 13* (2), 141-154.

Barzonsky, M.D. & Kuk, L.S. (2000). "Identity status, identity processing style, & the transition to university." *Journal of Adolescent Research, 15*, 81-98.

Belick, J., Haroldson, M. (2000). Psychic in computers. *Association For Computing Machinery 2000*, 43(7):34-9. 5.

Bersonsky, M. D. (1995). Public self – presentation and self – conception: The moderating role of identity status. *Journal of Social Psychology, 135*, 737- 745.

Berzonsky, M.D. (2004) " Identity processing style, self- construction & personal epistemic assumptions: a social – cognitive perspective " *European Journal of Developmental Psychology, 1*, 303-315.

Berzonsky, M. D. (1989). Identity style: Conceptualization and measurement. *J. Adolesc. Res, 4*, 267–281.

Berzonsky, M. D. & Kuk, L. S. (2000). Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of Adolescent Research, 15*(1), 81-98.

Berzonsky, M. D., Nurni, J., Kinney, A., & Tammi, K. (1999). Identity processing style and cognitive attribution strategies: Similarities and difference across different contexts. *European Journal of Personality, 13*, 105–120.

Berzonsky, M.D. (2008). Identity formation: The role of identity processing style and cognitive processes. *Personality and Individual Differences, 44*: 645–655.

Berzonsky, M.D. (2005) "Ego identity :a personal standpoint in apostmodern word". identity : an international of theory & research, 5, 125- 136.

Berzonsky, M.D., Cieciuch, J., Duriez, B., & Soenens, B. (2011). The how and what of identity formation: Association between identity styles and value orientations. *Personality and Individual Differences, 50*(2), 259-299.

Billieux, J., VanderLinden, M., D'Acromont, M., Ceschi, G., & Zermatten, A. (2007). Does impulsivity relate to the perceived dependence on actual use of the mobile phone? *Applied-Cognitive Psychology, 21*, 527–537.

Block, J. J. (2008). Issues for DSM-V: Internet addiction. *American Journal Psychiatry, 165*(3), 306–307.

Cummings, J. N., Sproull, L., & Kiesler, S. B. (2002). Beyond hearing: Where real-world and online support meet' *Group Dynamics: Theory, Research and Practice, 6*, 78-88.

Gorritz, M. C., & Medina, C. (2000). "Engaging girls with computers through software games," *Communication of the ACM, Vol. 43 No. 1*, pp. 42–49.

Hardie, E.A. (2007). Excessive Internet Use: The Role of Personality, Loneliness and Social Support Networks in Internet addiction. *Australian Journal of Emerging Technologies and*

- Society,5(1), 34-47.
- Igarashi, T. (2008). Trust does matter in social networks: A longitudinal study. Paper presented at the 29th International Congress of Psychology, Berlin, Germany.
- Jenaro, C. , Flores, N., Gmez-Vela, M., Gonzlez-Gil, F., &Caballo, C. (2007). Problematic Internet and cell-phone use: Psychological, behavioral, and health correlates. *Addiction Research & Theory*, 15(3), 309-320.
- Kamibeppu, K., &Sugiura, H. (2005). Impact of the mobile phone on junior highschoolstudents' friends hips in the Tokyo metropolitan area. *Cyber psychology & Behavior*, 8(2), 121-130.
- Karhoca , A. (2006). Individual Differences in Usability of Cell Phone SMS Menus. *Proceedings of the 5th WSEAS International Conference on Telecommunications and Informatics*, Istanbul, Turkey. (pp485-490).
- Kimberly, S. Y., & Rodgers. R, C. (1998). Internet Addiction: Personality Traits Associated with Its Development. Paper presented at the 69th annual meeting of the Eastern Psychological Association.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J.N., Helgeson, V. & Crawford, A.M. (2002). Correlates. 'Internet paradox revisited'. *Journal of Social Issues*, 58, 49-74.
- Laru, Ji.,Jarvela, S. (2008). Social Patterns in Mobile Technology Mediated Collaboration among Members of the Professional Distance Education Community. *Educational Media International*, 45(1), 17-32.
- Lorente, S. (2002). Youth and mobile telephones: More than a fashion. In Villar, E. A. (EDS.) *Revista de studios de juventud* (pp. 9-24). Youth and Mobile. Madrid: A. G. LUIS PEREZ.
- McCormick, R. A. , Dowd, E. T. , Quirk, S. , &Zegarra, J. H. (1998). The relationship of NEO-PI performance to coping styles, patterns of use, and triggers for use among substance abusers. *Addictive Behaviors*, 23, 497-507.
- Moody, E. J. (2001). 'Internet use and its relationship to loneliness' *Cyber Psychology & Behavior*, 4, 393-401.
- Navarro, E.A., Segura, J., Gomez-P, C., Portoles, M., Maestu, C., &Bardasano, J. L.)2003). About the effects of microwave exposure from cellular phone base stations: A first approach. *Proceeding of Mobile Phone Base Station and Health*; 15-16 May; Dublin, Ireland.
- Nicol, A. , Fleming, M. J. (2010). "I h8 u": The influence of normative beliefs and hostile response selection in predicting adolescents' mobile phone aggression-A pilot study. *Journal of School Violence*, 9(2), 212-231.
- Plant, S. (2000). On the mobile, the effects of mobile telephones on social and individual life. *Online Publications Sociology of the Mobile Phone*. *SoziologischesInstitut der Universität Zürich*.
- Raskauskas, J. (2010). Text-bullying: Associations with traditional bullying and depression among New Zealand adolescents. *Journal of School Violence*, 9(1), 74-97
- Roosli, M., Moser, M., Meier, M., Braun-Fahlander, C. (2003). Health symptoms associated with electromagnetic radiation – A questionnaire survey. *Proceeding of Mobile Phone Base Station and Health*; 15-16 May; Dublin, Ireland.
- Ruiz, M. A. ,Pincus, A. L. , & Dickinson, K. A. (2003). NEO PI-R predictors of alcohol use and alcohol-related problems. *Journal of Personality Assessment*, 81, 226-236.
- Santini, R., Santini, P., Danze, J.M., LeRuz, P., &Seigne, M. (2002). Study of the health of people living in the vicinity of mobile phone base stations: I. Influences of distance and sex. *Pathol Biol*,50, 369-73.

- Schneider, D. J., Hastorf, A. H., & Ellsworth, P. C. (1979). *Person perception*. (2nd ed.). Menlo Park, California: Addison-Wesley.
- Schwartz, Seth J. (2001). "The evolution of Eriksonian and Neo Eriksonian identity Theory and research: A Review and Integration", *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 1 (1), pp. 7-58.
- Shepherd, R. M., & Edelmann, R. J. (2005). 'Reasons for internet use and social anxiety' *Personality and Individual Differences*, 39, 949-958.
- Toda, M., Monden, K., Kubo, K., & Morimoto, K. (2006). Mobile phone dependence and health related lifestyle of university students. *Social Behavior and Personality: An international journal*, 34(10), 1277-1284.
- White, J.M., & Jones, R.M. (1996). Identity Styles of Male inmates. *Criminal Justice and Behavior*, 23, 490-504.
- Wolfradt, U. & Doll, J. (2001). 'Motives of adolescents to use the Internet as a function of personality traits, personal and social factors' *Journal of Educational Computing Research*, 24, 13-27.
- Yao-Guo, G., Lin-Yan, S., & Feng-Lin, C. (2006). 'A research on emotion and personality characteristics in junior high school students with internet addiction disorders' *Chinese Journal of Clinical Psychology*, 14, 153-155.
- Ying, Ye. (2011). *Psychological and Behavioral Characteristics of Severe Internet Addicts*. Institute of Psychology, Chinese Academy of Sciences No. 4 Datun Road, Chaoyang District, Beijing, 100-101, China.
- Zoe, S. (2009). Relationships of personality and lifestyle with mobile phone dependence among female nursing students. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 37, 231-238.

تأثیر زوج درمانی شناختی رفتاری بر کیفیت زندگی و سازگاری اجتماعی پرستاران شهر ورامین و همسران آنها

فاطمه هویدا^۱

قاسمعلی خوشنود^۲

سحر امین الشریعه^۳

حسین چنارانی^۴

خدیجه حاتمی پور^{۵*}

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر زوج درمانی شناختی رفتاری بر کیفیت زندگی و سازگاری اجتماعی پرستاران و همسران آنها انجام شد. این مطالعه نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری آن همه پرستاران بیمارستان‌های شهر ورامین و همسران آنها در سال ۱۳۹۴ بودند. از میان آنان ۳۰ زوج (۳۰ پرستار و همسران آنها) با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به طور تصادفی در دو گروه (هر گروه ۱۵ زوج) جایگزین شدند. گروه آزمایش ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای با روش زوج درمانی شناختی رفتاری آموزش دید. گروه‌ها پرسشنامه‌های کیفیت زندگی (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۰۴) و سازگاری اجتماعی (بل، ۱۹۶۱) را به عنوان پیش آزمون و پس آزمون تکمیل کردند. داده‌ها با روش تحلیل کوواریانس چندمتغیری (مانکووا) تحلیل شدند. نتایج نشان داد میان گروه‌های آزمایش و کنترل در متغیرهای کیفیت زندگی و سازگاری اجتماعی تفاوت معناداری وجود داشت. به عبارت دیگر روش زوج درمانی شناختی رفتاری باعث افزایش معنادار کیفیت زندگی و سازگاری اجتماعی زوج‌ها شد ($P \geq 0/01$). بنابراین پیشنهاد می‌شود مشاوران، روانشناسان بالینی و درمانگران از روش زوج درمانی شناختی رفتاری برای بهبود کیفیت زندگی و سازگاری اجتماعی زوج‌ها استفاده کنند.

واژه‌های کلیدی: زوج درمانی، شناختی رفتاری، کیفیت زندگی، سازگاری اجتماعی، پرستاران

۱. کارشناس ارشد پرستاری، بیمارستان شهید رجایی تنکابن، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، تنکابن، ایران
۲. دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران
۳. کارشناس ارشد روانشناسی، گرایش بالینی، گروه روانشناسی، پردیس علوم و تحقیقات خراسان رضوی، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران
۴. کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قوچان، گروه مشاوره، خراسان رضوی، ایران
۵. استادیار پرستاری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، گروه پرستاری، مازندران، ایران (نویسنده مسئول)